

Sveučilište u Zagrebu
Arhitektonski fakultet
Studij dizajna

Lana Banek, Andrea Bielen, Sara Bonačić, Martina Brkić, Bruna Čičin-Šain, Ena Čuček,
Lucija Kosina, Ana Koruga, Kristina Majer, Josipa Matić, Tena Pezdevšek, Petra Piknjač,
Mauro Polondak, Lucija Tandara, Katarina Trpčić, Iva Žmirak

**Održivi dizajn za ruralni razvoj – primjena dizajna kao alata obnove i
razvoja lokalne zajednice**

Zagreb, 2022.

Ovaj rad izrađen je na Studiju dizajna Arhitektonskog fakulteta u sklopu kolegija Inkluzivni dizajn, Socijalni dizajn i Upravljanje dizajnom u 3. semestru 2. godine diplomskog studija pod vodstvom izv. prof. mr. sc. Sanje Bencetić, izv. prof. mr. sc. Ivane Fabrio i doc. art. Izvorke Jurić i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove nagrade u akademskoj godini 2021./22.

SADRŽAJ

1 UVOD	1
2 HIPOTEZA I OPĆI CILJEVI RADA.....	1
3 ISTRAŽIVANJE	2
4 IDEJNA RJEŠENJA I RASPRAVA.....	9
5 ZAKLJUČAK.....	23
6 LITERATURA	24
7 SAŽETAK	25
8 SUMMARY	26

1 UVOD

Projekt se temelji na integraciji teorijskih znanja i praktičnih vještina usvojenih kolizijom kolegija Inkluzivni dizajn (mentorica Sanja Bencetić), Socijalni dizajn (mentorica Ivana Fabio) i Upravljanje dizajnom (mentorica Izvorka Jurić). S ciljem revitaliziranja ruralnih područja kontinentalne Hrvatske, ostvarena je suradnja triju grupa studenata Vizualnih komunikacija i Industrijskog dizajna. Metodologija rada provedena je kroz terenska istraživanja gdje se suočilo s problemima razumijevanja ljudi i situacija izuzetno različitih od vlastitih te je detaljno istražena kompleksnost zatečenih problema i svih uključenih sudionika. Uočeni su zanimljivi potencijali te osmišljena različita sustavna rješenja u okviru krovne teme održivog razvoja i cirkularne ekonomije. Proces rada uključuje dizajn proizvoda, komunikacija i sustava usluga/aktivnosti, te organizacijski i financijski plan implementacije u realnom okruženju.

Projekt predstavlja vrijedan doprinos u dva aspekta. Prvenstveno, prezentira mogućnost i prednosti integracije vježbovnog dijela nastave iz nekoliko predmeta kroz jedan projekt, te dokazuje uspješnost savladavanja znanja i vještina kroz novi model nastave. Također, osvještava nedostatak korištenja dizajna kao alata za prepoznavanje problema potencijala ruralnih područja, te demonstrira mogućnosti afirmacije dizajna kao alata društveno, gospodarski i ekološki održivog razvoja u ruralnom području, u smislu poboljšanja kvalitete života, ali i poticanja i poboljšanja lokalnog poduzetništva.

2 HIPOTEZA I OPĆI CILJEVI RADA

Proizlazeći iz zapažanja trenutnih stanja i mogućih problema, cilj ovog projekta je uz dizajnersko promišljanje ponuditi relevantno rješenje za unaprjeđenje različitih životnih okolnosti. Nužno je mapirati stvarne potrebe ljudi i stvarne potencijale dizajnerskog promišljanja, te ih artikulirati u konkretna realno moguća, i primjenjiva rješenja u kontekstu lokalne zajednice. Kritičkim promatranjem i metodološkim pristupom participativnog dizajna proizlazi scenarij strategije sustavnog unaprjeđenja okolnosti ruralnih zajednica, koji doprinosi u gospodarskom i ekološkom te kulturološkom i socijalnom smislu.

3 ISTRAŽIVANJE

Tekuće poglavlje uvodi nas kroz uočavanje i sagledavanje konteksta teme i polazišta za etičnost u razumijevanju i unapređenju integriteta pojedinca i zajednice. Svaki studentski tim ostvaruje individualnu suradnju sa odabranim subjektima s ruralnog područja.

3.1 Metode rada

Dizajn proces započinje posjetom ruralnim područjima gdje su ustanovljeni različiti izazovi unutar lokalne zajednice nakon čega se svaka studentska grupa detektira najistaknutiji potencijal za dizajnersku intervenciju. Nakon toga, studentske grupe upoznaju se sa zakonitostima odabrane zajednice i lokalnog konteksta s ciljem postizanja razumijevanja i ostvarenja primjenjivog rješenja. Ovisno o grupama, zapažanja se baziraju na zatečenim stanjima iz kojih proizlaze potrebe za destigmatizacijom ruralnih djelatnosti, unaprjeđenjem životnog standarda te suvremena reinterpetacija tradicijskih vrijednosti. (slika 1) (slika 2) (slika 3) (slika 7)

Intervju kao prva metoda rada započinje proces upoznavanja i zbližavanja s dionicima kako bi se ostvarila povoljna interakcija i uspješnije detektirao stvarni problem. Npr. stimulativna interakcija ostvarena je kroz neformalne razgovore uz integraciju u svakodnevne aktivnosti subjekata. U tom kontekstu, dionici postaju suradnici kroz prijenos osobnog iskustva. Kontinuiranim praćenjem i proučavanjem lokalnog konteksta postignuto je cjelovito razumijevanje zatečenog stanja nakon čega se provodi detaljno mapiranje te foto i videodokumentacija zakonitosti zajednica. (slika 4) (slika 5) (slika 6) U sklopu istraživanja, svaka od pojedinih grupa koristila je odgovarajuću literaturu kako bi stekla dublje razumijevanje prisutne tematike. Kako bi se proširila slika detektiranog stanja, informiranje se proteže i na komunikaciju s lokalnim vlastima, proučavanjem zakona i djelovanja šire zajednice. Prikupljenim informacijama i definiranim kriterijima koje je potrebno zadovoljit, sljedeća faza istraživanja bazira se na praktičnim eksperimentima koji rezultiraju izradom prvih prototipova. (slika 7) (slika 8) (slika 9) Testiranje premisa i ideja, ostvareno je i kroz povratne informacije dobivenih od strane samih subjekata.

Slika 1: Prikaz terenskog istraživanja

Autori: Kristina Majer, Lucija Tandara, Iva Žmirak, Sara Bonačić, Tena Pezdevšek, Martina Brkić

Slika 1: Dokumentacija čeke i lovačkog društva

Autori: Kristina Majer, Lucija Tandara, Iva Žmirak, Sara Bonačić, Tena Pezdevšek, Martina Brkić

Slika 3: Prikaz portreta bračnog para Ilija i Dragica Rogulja i njihovog stambenog prostora
Autori: Daniel Pavlič i Ana Koruga

Slika 4: Izvor uz cestu na kojemu mještani uzimaju vodu

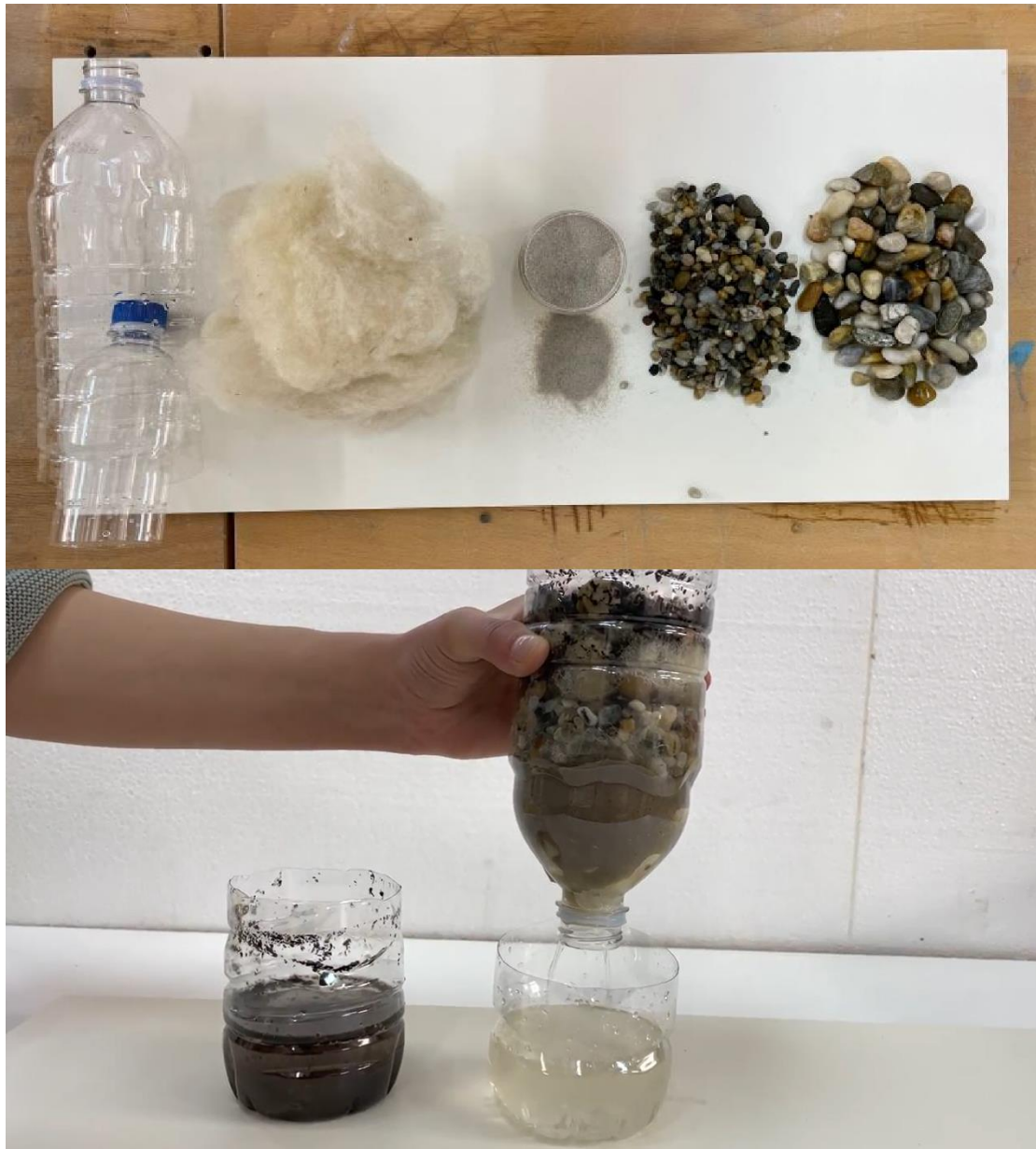
Autor: Josipa Matić

Slika 5: Način pohrane vode sa izvora

Autor: Ana Koruga

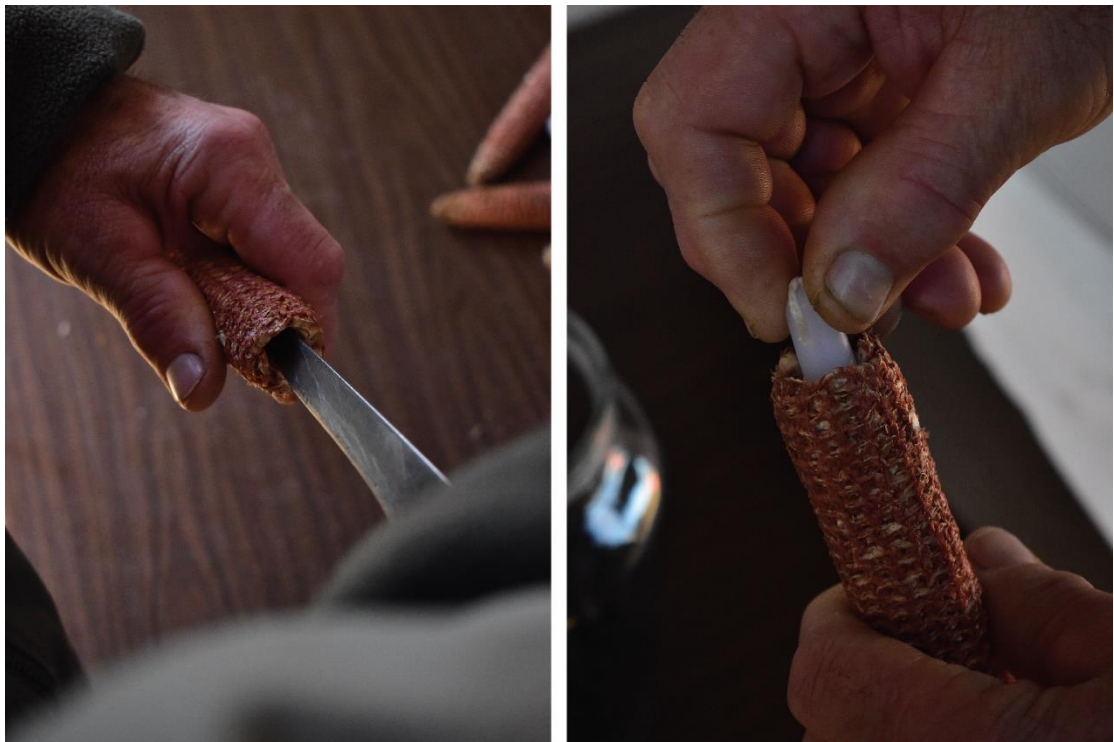

Slika 6: Prikaz procesa filtracije kroz eksperimentiranje
Autori: Ena Čuček, Ana Koruga

Slika 7: Prikaz paljenja svijeća

Autor: Petra Piknjač

Slika 8: Prikaz izrade prvih prototipova - udubljanje i umetanje svijeće u srčiku klipa kukuruza po uzoru na tradicijske baklje

Autor: Petra Piknjač

Slika 9: Prikaz eksperimentiranja stabiliziranja srčike klipa kukuruza u zemlju i proces gorenja
Autor: Petra Piknjač

3.3 Metodologija rada

Kao okosnica projektu poslužile su metodologije participativnog dizajna, socijalnog dizajna i inkluzivnog dizajna s obzirom na njihovu naglašenu prilagođenost lokalnom kontekstu i njegovim dionicima. Korištenjem različitih metoda rada, metodologija i alata, utvrđeni su brojni prijedlozi za obnovu i održivi razvoj lokalne sredine i zajednice. Primjerice alatom *storyworld* definira se okolnost zajednice zahvaćene situacijom. Kreira se sistem dionika, međudnosa, situacija i konteksta kojim se upućuje na održivost s mišlju o životnom vijeku proizvoda. Shodno tome, predviđa se strategija implementacije i scenarij uporabe koji podrazumijeva postojanje minimalno održivog proizvoda, definiranje opcija financiranja projekta, šireg doprinosa i mogućnost daljnjeg razvoja projekta.¹

---

¹ Mozota, B.d. (2003) Design management: using design to built brand value and corporateinnovation. Allworth Press. New York.

4 IDEJNA RJEŠENJA I RASPRAVA

Rezultati procesa istraživanja dovode do tri projektna rješenja individualna za svaku studentsku grupu te su navedena u nastavku. Predstavljena su kroz opis problematike, svojstvene za svaki projekt, rezultata kao opisnog rješenja i njihovih širih doprinosa i mogućeg daljnjeg razvoja.

4.1 Projekt *Lov nije samo lov*

Projekt *Lov nije samo lov* proizašao je iz potrebe za destigmatizacijom lovačke zajednice i njenih djelatnosti. On obuhvaća niz dionika poput ruralne i urbane zajednice, korisnika šuma, različitih organizacija i slično.

Malo je poznato da su upravo lovci i lovkyně osobe koje vode najviše brige o divljači i šumskom staništu, sadeći drveće i raslinje kako bi osigurali zaklon za životinje, njegujući kulture potrebne za prehranu divljači tokom zime, održavajući puteve kroz snijeg kako bi životinje mogle doći do hranilišta i solišta koja su upravo oni izgradili. Sve je to samo dio aktivnosti kojima lovci nastoje očuvati autohtoni biljni i životinjski svijet.

Migracije iz sela u grad pridonose sve većoj otuđenosti od prirode te neupućenosti urbane zajednice u procese i kvalitetu života ruralne zajednice. Uzimajući u obzir faktore poput ugroženosti ekosustava te autohtonih bio vrsta, a potom i nezdravog odnosa prema hrani, projekt naslućuje rješenje u obliku povratka tradicionalnim vrijednostima uvriježenima u lovačkoj zajednici.

Izvedba idejnog rješenja započinje dječjim kampom u blizini lovačkog društva koje direktno sudjeluje u provedbi radionica i edukaciji djece uz stručne pedagoge. Program uključuje iskustvo tradicionalne svakodnevnice te aktivno učenje o biološkoj raznolikosti i procesima. Popraćen je promotivnim materijalima, odnosno suvenirima koji funkcionalno upotpunjuju sami sadržaj radionice.

Projekt se nastavlja u obliku organiziranih volonterskih akcija koje uključuju zahtjevnije fizičke aktivnosti u svrhu održavanja šumskog staništa, lovačkih struktura te brigu o divljim životinjama.

Kako bi se projekt promovirao osmišljena je istoimena kampanja koja se provodi putem promotivnih plakata na javnim prostorima obraćajući se tako potencijalnim volonterima i roditeljima. Spomenuti plakati informiraju publiku o postojećoj web platformi nastaloj u sklopu projekta. Web platforma sadrži mnoštvo korisnih informacija o lovstvu i načinima društveno korisnog djelovanja.

Kampanja se nastavlja u prostorima škola, no u ovom slučaju naglasak je stavljen na promociju dječjeg kampa u sklopu van nastavnih aktivnosti. Promocija obuhvaća plakate te informativne letke.

Projekt predstavlja potencijal dugoročne edukacije i demarginalizacije lovaca. U svojim počecima, projekt podrazumijeva prisutnost minimalno održivog proizvoda u obliku pilot projekta. Spomenuti pilot projekt uključuje dvodnevni izlet na kojem djeca na vrlo interaktivan način uče o vrijednostima i tradiciji lovstva. Polaznici sudjeluju u mnoštvu raznovrsnih aktivnosti koje im omogućuju bolje poznavanje biologije i njenih procesa, ali i ruralne svakodnevnice.

Održivost projekta omogućena je različitim izvorima financiranja orijentiranim na održivost i edukaciju stanovništva. Daljnji razvoj projekta oslanjao bi se na kampanju kojom bi se osigurao prepoznatljiv identitet i vidljivost cijelog projekta. Uz kontinentalni i primorski dio ruralnih lokaliteta postoji snažan potencijal za kulturnom razmjenom i širenje utjecaja projekta i van granica Republike Hrvatske. Na taj način oplemenjuje identitet ruralne zajednice i doprinosi njenom daljnjem razvoju. (slika 10) (slika 11) (slika 12) (slika 31) (slika 14) (slika 15) (slika 16) (slika 17) (slika 18) (slika 19) (slika 20)

Slika 10: Prikaz billboard plakata 1

Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

Slika 11: Prikaz billboard plakata 2

Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

Slika 12: Prikaz billboard plakata 3

Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

Slika 13: Prikaz svih plakata za djecu
 Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

Slika 14: Prikaz brošure
 Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

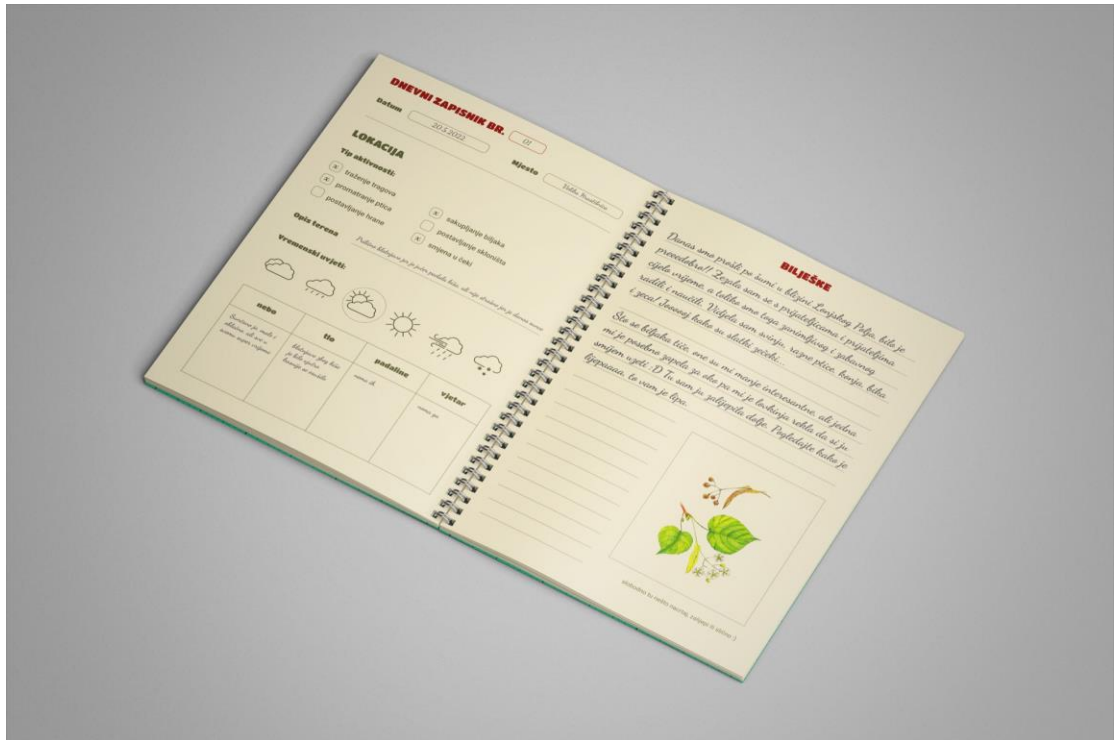

Slika 15: Prikaz lovačkog dnevnika 1
 Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

Slika 16: Prikaz lovačkog dnevnika 2
 Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

Slika 17: Prikaz lovačkog dnevnika 3
 Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

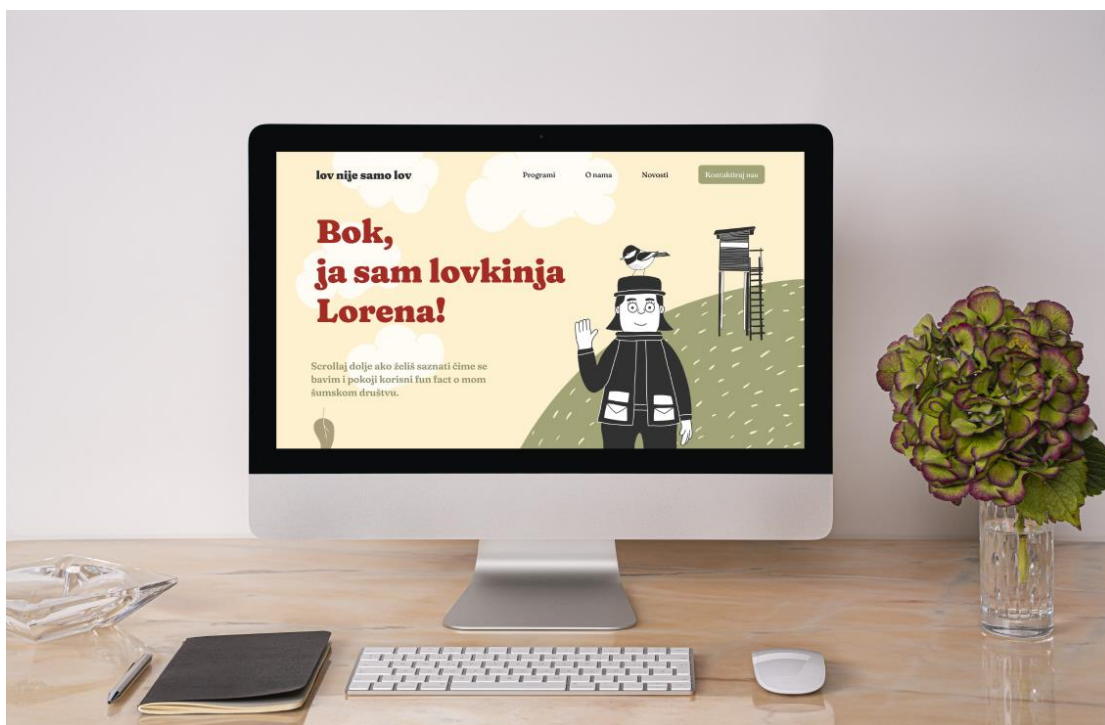

Slika 18: Prikaz ruksaka za djecu (merch) 1
 Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

Slika 19: Prikaz ruksaka za djecu (merch) 2

Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić

Slika 20: Prikaz web stranice

Autori: Tena Pezdevšek, Sara Bonačić, Lucija Tandara

4.2 Projekt Nestašica vode – inicijator razvoja strategije za krizne situacije

Kao suradnici na projektu izabran je bračni par Ilija i Dragica Rogulja (76 god.) iz naselja Rogulje smještenom u Sisačko-moslavačkoj županiji. Kroz njihovo osobno iskustvo nastojala se oformiti slika lokalnog stanja i izazova nastalih posljedicom potresa, vremenskim nepogodama i niskim financijskim primanjima. Kao i drugi mještani sela Rogulje Ilija i Dragica prepušteni su vlastitom snalaženju. Jedan od problema s kojim se susreću je nestanak vode u kućanstvu. Nakon potresa većina izvora, bazena, spremišta s pitkom vodom u Općini Dvor je presušila te prisilila mještane na samoprilagodbu u aktualnoj kriznoj situaciji. Ilija je prisiljen na tjednoj bazi s traktorom otići do obližnjeg izvora i puniti vodu u boce za nadolazeći tjedan. Pošto je starije dobi to je fizički zahtjevno te stvara veliki ekonomski trošak s obzirom na potrošnju goriva i financijske mogućnosti. Ilija i Dragica, kao jedni od mještana, u navedenoj kriznoj situaciji zatekli su se neinformirani o pravima i mogućnostima te ovisni sami o sebi. (slika 21) Navedena ciljana skupina time je isključena i marginalizirana. Nije joj osigurana pomoć pri snalaženju u katastrofi, a ni adekvatno zbrinjavanje kroz institucionalizirane procedure što objedinjuje glavnu problematiku ovoga rada.

Bavljenje problematikom nestanka vode na imanju Ilije i Dragice evidentno je pokazao krhkost centraliziranih sustava. U ovom slučaju samouprave općine Dvor, koji svojim mještanima ne može pružiti adekvatnu vodoopskrbu, pogotovo kada se radi o zabačenim selima. Kao odgovor na detektiranu problematiku osmišljen je sustav koji potiče umreženost i rad lokalne zajednice. Temelji se na lokalnom sistemu razmjene resursa i vještina. Radi se o sistemu koji funkcionira unutar malog područja, ali postaje predložak za šire globalne sustave. Baza sustemu su mnoštvo decentraliziranih samodostatnih jedinica.

Specifično za problem Ilije i Dragice nastaje priručnik koji na jednom mjestu okuplja sve informacije kako se snaći u krizi, tj. u slučaju nestanka vode. Ponuđena su jednostavna "napravi sam" samoodrživa rješenja za prikupljanje i rukovanje s kišnicom. Sadrži bazu podataka umrežene lokalne zajednice koja je spremna pridonijeti svojim resursima i vještinama. (slika 22) (slika 23) Ponuđeno rješenje se pozitivno odražava i primjenjuje na cijelu zajednicu područja Rogulje, ali je i primjer sustava koji pomaže sličnim zajednicama. Ciljana skupina su ljudi, često demografski starija populacija koja živi u ruralnim i izoliranim područjima i nema lakodostupan pristup informacijama, kao i vikendaši i općenito ljudi koji žive u izoliranim mjestima odsječenim od centralnih resursa. Zbog lakše razumljivosti i brze uporabe vizualni jezik priručnika komunicira informacije jednostavnim simbolima. U priručniku su ponuđene informacije nužnih kontakta lokalnih službi primjerice Cisterne, Vodovoda, Općine „Dvor“ i Crvenog križa. Iscrtana je karta na kojoj su locirani najbliži dostupni izvori vode unutar lokalnog područja. Zatim su prikazana „uradi sam“ uputstva za prikupljanje i filtriranje kišnice. Što znači da su prikazani načini kako od dostupnih materijala sastaviti jeftin sustav za prikupljanje kišnice, stavljene su nužne formule za izračunati površinu krova ili druge površine potrebne da se prikupi dostatna količina kišnice. Oformljen je umrežen sustav

volontera, obrtnika, limara koji su voljni donirati dijelove potrebne da se prikupljanje kišnice omogući. Njihovi kontakti navedeni su u priručniku. Primjerice, cisterna donira kanistre, limar cijevi, a volonteri pomažu u sastavljanju dijelova.

Priručnik je shema/template po kojem se može pristupiti i drugim problemima ovakve vrste. Teme koje su povezane uz osnovne životne potrebe, tj. nestanak resursa poput energije, grijanja, hrane i vode, a zatim katastrofa poput poplava, potresa i sl. Kroz priručnik se potiče ideja samoodrživih sustava i umrežavanja lokalne zajednice koja u trenutku krize može funkcionirati individualno od centralnih sustava

Također dizajnira se sustav za filtraciju kišnice nastao na temelju provedenih eksperimenata. (slika 24) Filtriranje kišnice je važna komponenta jer omogućava da se voda upotrebljava za pranje suđa, rublja, osobno pranje. Pročišćena je od prašine i nečistoća koju skupi na krovu, što smanjuje mogućnost razvijanja bakterija. Cilj je bio da filtriranje kišnice bude što dostupnije i jednostavnije za korištenje što većem broju stanovnika ruralnih područja. Sustav filtracije čine cijevi/tube promjera 10 cm i duljine 10 cm ili 5 cm, kao i perforirani čep za tube. One se pune materijalima za filtraciju koji osoba sama pronalazi u okolini ili u trgovinama sa svakodnevnim potrepštinama (šljunak, pijesak, aktivni ugljen...) te se slažu jedna na drugu u sekvencu koja tvori filter. (slika 6) Proizvod omogućava lakše sastavljanje i čišćenje/mijenjanje filtera. Instalacija filtera je predviđena uz pomoć lokalnih majstora (čiji su kontakti ponuđeni u priručniku). Izrezuje se rupa u postojećim cijevima za odvod kišnice s krova te se u nju fiksira sastavljeni filter.

Velika vrijednost proizvoda je njegova jednostavnost i jeftina proizvodnja zbog čega lokalna i državna vlast mogu biti uključene u pomaganje zajednicama brzim i efikasnim rješenjem. Iz istog razloga on ima i potencijal komercijalno se proširiti čime se širi i ciljana skupina - resurs kišnice koriste avanturisti, izletnici i sl. Zbog sve veće društvene svijesti o ekologiji i aktualnosti teme proizvodi koji podupiru ideje samoodrživosti imaju visoku tržišnu vrijednost zbog čega je proizvod veoma isplativ za komercijalnu proizvodnju koja može biti izvor financiranja neprofitnog projekta u konačnici.

4.3 Projekt *Rucek* – po uzoru na međimurske baklje

Rješenje *Rucek* proizlazi iz zapažanja životnih navika osoba starije životne dobi na ruralnom području Međimurja. Kao zanimljiva i potencijalno bogata sastavnica u ostvarivanju projekta, utvrđena je aktivna i snažna emocionalna veza s tradicijom. Ona najkonzistentnija primjećuje se kroz paljenje svijeća kao ritualne aktivnosti. Tim svakodnevnim činom, osoba koristi svijeću kao element utjehe i prisjećanja ali i alat aktivnosti, za stvaranja ugođaja i atmosfere te smanjenja izoliranosti s kojom se osobe starije živote dobi često susreću zbog načina života osoba koje su im najbliže. Paljenje svijeća ujedno postaje i polazište za brojne moguće probleme zamijećene u samom početku projekta. Kroz navike i prakticiranje tradicija i baštine kao kulturološkog te društvenog faktora propitujemo mogućnosti i znanja manipulacije te korištenja vatre. Shodno tome, cilj je ponuditi relevantno rješenje, zasnovano na primjenjivoj tradiciji, koje omogućava sigurnije korištenje plamena ili vatre te osigurava visoku razinu emocionalne održivosti uz koju se unapređuje integritet pojedinca, implementirajući se u suvremeni način života. Tako se uvođenjem pogodnih i bliskih ruralnih elemenata, veza između pojedinca i rješenja ostvaruje na više razina i kroz više slojeva.

Kroz usmenu predaju kao ključnim izvor informiranja upoznati smo s brojim tradicijskim elementima i aktivnostima vezanih za polazište projekta, gdje opažamo dubinu odnosa pojedinca i vatre tj. plamena. Percipiranja, shvaćanja i doživljaji vatre, utvrđuju visoku razinu rukovanja i značaj vatre u svakodnevnom životu. Metode istraživanja rađene su u suradnji s ciljanom skupinom (osobe starije živote dobi od 60 do 75 godina) kroz brojne informalne razgovore tijekom trajanja cijelog perioda semestralnog projekta.

Motiv iz kojeg proizlaze prvi prototipovi i idejno rješenje, temelji se na tradicionalnim međimurskim bakljama. Izrađivane od svega nekoliko elemenata - udubljenim *ruckom*² tj. srčikom klipa kukuruza u koji se stavlja vosak ili svječica, a pale se u večernjim satima na dan Svih svetih, u blizini groblja uz obitelj i najbliže u znak prisjećanja na preminule. Cilj je bio održavati baklju na životu što dulje, a sam proces iziskuje preciznost i vještinu

Rješenje *Rucek* je proizvod nastao kao spoj tradicije i suvremenog načina života. Potaknuti ritualima naših bližnjih, kreiran je paket kojim se osobama starije životne dobi omogućuje sigurno korištenje s nastavkom na tradiciju kakvu poznaju, a obitelji smanjuje brigu oko potencijalne nesigurnosti rituala. U paketu *Rucek* osoba dobiva staklenku, srčiku klipa kukuruza, svijeću te manju količinu zemlje. Uz dijelove kompleta priložene su i upute sastavljanja i korištenja. (slika 25) Prateći jednostavne upute, korisnik može samostalno složiti svijećnjak kroz 5 minuta. Zaklonjena u sigurnosnoj staklenci uz adekvatni poklopac koji svojim perforacijama omogućava dotok zraka za gorenje, svijeća je osigurana od nezgoda te dodatno stabilizirana u zemlji, a naši bližnji mogu uživati u njenom ugođaju sljedećih 5 sati. Nakon što svijeća i srčika klipa kukuruza izgore, pepeo se može pomiješati sa zemljom, čime

---

² Izvor: <https://www.xn--rjenik-k2a.com/rucek>

ona dobiva na kvaliteti. Ova tendencija također proizlazi iz tradicijskih vrijednosti prehranjivanja zemlje ali i iz proces stabiliziranja baklji u zemlju. U kontekstu proizvoda *Rucek*, ona služi kao teglica za bilje ili kao prehrana zemlje u povrtnjaku. (slika 26) U ovom scenariju korištenja sačuvana je srž rituala s kojim smo krenuli, a koja se temelji na emocijama. Interakcija doprinosi u pogledu sigurnosti i stvaranja novog ugođaja te smanjena otpada koji je minimalan i u potpunosti organski te pridonosi hranjivosti tla. Proizvodom *Rucek* osoba pridonosi očuvanju tradicije međimurskog kraja, ali i hrvatskog nasljeđa.

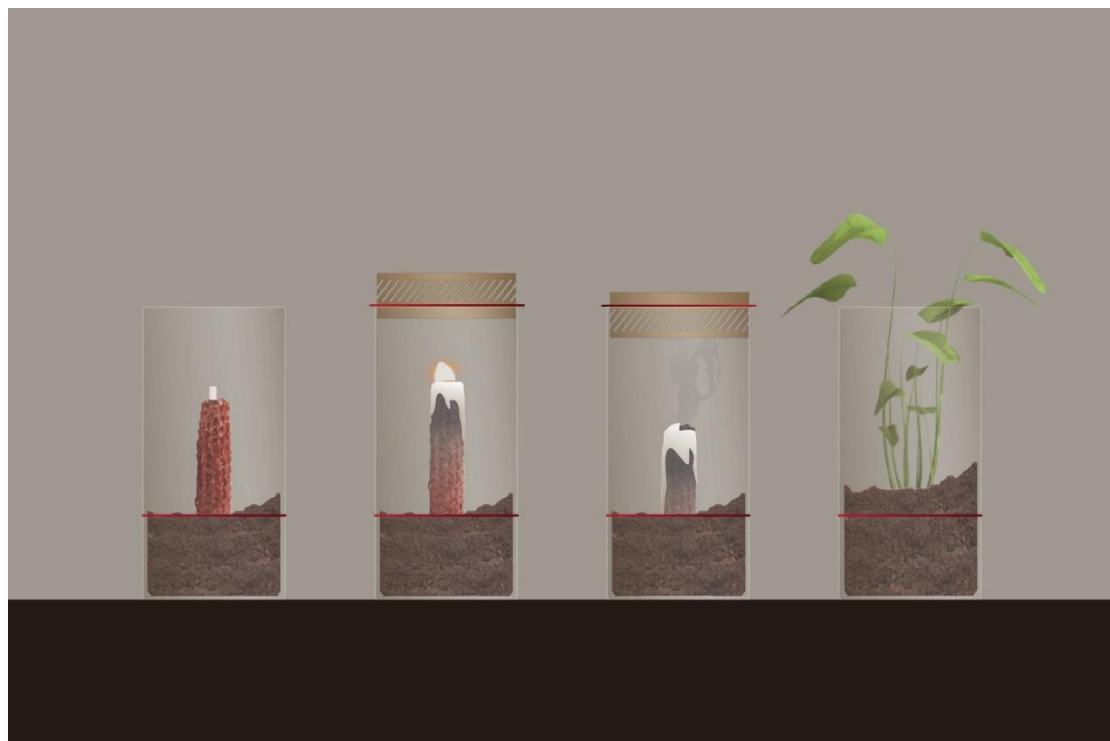
Također, kao važno pitanje postavlja se razina uključenosti subjekta tj. pojedinca u proces sastavljanja proizvoda i samim time upoznavanje s materijalima. Tijekom ispitivanja idejnih rješenja, razmatra se i razina moguće nabave, reciklaže i obnovljivosti potrebnih materijala. Podrijetlo svakog elementa i materijala može se iščitati iz ruralnih područja - klip je potrošni materijal, te ga izvorno možemo pronaći kao nusprodukt sadnje kod obiteljskih gospodarstva i raznih OPG-a. Zemlja se može koristiti kupovna ili iz vlastitog vrta. Sa staklenkama se susrećemo svakodnevno konzumirajući prehrambene proizvode te ih možemo iskoristiti u svrhu sastavljanja lampiona. Vosak kao vezivni i gorivi element možemo koristiti bilo koju parafinsku svjećicu koja sadrži stijeg, a lako je pronalazimo u svakom domaćinstvu. Ovakvom 'uradi sam' pristupu rješenju, pojedinac može sudjelovanje i doživljajni proces dovesti na novu razinu kroz samostalnom pronalaženju materijala i davanja novi značaja nastalom proizvodu. Prepuštanjem potpune kontrole pojedincu na moguće sastavljanje te nabavljanje materijala, mogućnost za stvaranje novih i samoiniciranih potpuno reciklirajući produkta je znatno veća. Shodno tome, idejno rješenje *Rucek* otvara put prema visokoj razini obnovljivosti i reciklaže čime sugerira na edukativnu komponentu uz moguće povezivanje lokalnih obrtnika i poljoprivrednika s lokalnom zajednicom ali i šire. Kao takva, nije nužno orijentirana samo prema ciljnoj skupini ovog projekta već je otvorena i prema mlađima kojima je pruženo da kroz ostvarenu sigurnost proizvoda također dožive i očuvaju tradiciju. Rješenje nije usmjereno na odrađeni blagdan ili situaciju, već na konstantno korištenje uz potrebnu sigurnost i suštinu običaja. Kroz prednosti idejnog rješenja ostvareni su duboki slojevi tradicijskih vrijednosti, doživljajnih čimbenika te funkcionalnosti i primjenjivosti koji pružaju utjehu te bogate život osobama starije živote dobi, uključujući ih u suvremenu reinterpetaciju tradicijskih vrijednosti.

Slika 25: Prikaz uputa korištenja i 3D vizualizacija sastavljenog proizvoda

Autor: Bruna Čičin-Šain i Katarina Trpčić

Slika 26: Prikaz uputa korištenja i 3D vizualizacija sastavljenog proizvoda

Autor: Bruna Čičin-Šain i Katarina Trpčić

5 ZAKLJUČAK

S ciljem revitaliziranja ruralnih područja kontinentalne Hrvatske nastaju tri projekta koja se bave individualnim i specifičnim problemima te ukazuju na potrebu za intervencijom i implementacijom dizajna kao snažnog alata. Sfere djelovanja triju projekata dotiču se društveno odgovornog djelovanja, održivosti i afirmacije lokalnog konteksta. Tijekom dizajn procesa, u obzir su uzeti postojeći resursi te lokalne prakse kako bi se projekti održali i bez daljnje intervencije dizajnera. Važan segment u svakom od spomenutih projekata svakako je i edukacija krajnjih korisnika kako bi iskoristili puni potencijal rješenja i prilagodili ih svojim potrebama.

6 LITERATURA

Balog, V. (1989) Hrvatska bajoslovlja. Zagreb: Zagrebački holding.

Moslavac, S. (2009) Posoblje i pokućstvo u tradicijskom domu.

Čapo Žmegač, J., Muraj, A., Vitez, Z., Grbić, J., Belaj, V. (1998) Hrvatska etnografija: Svagdan i blagdan hrvatskoga puka. Matica hrvatska. Zagreb.

Muraj, A., Vitez, Z. (2001) Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha. Barbat. Zagreb.

Janković, A. (2018) Život u prirodi: priručnik za razvoj novog domaćinstva. Ama – Centar za negu čoveka i prirode. Beograd.

Mozota, B.d. (2003) Design management: using design to built brand value and corporateinnovation. Allworth Press. New York.

Papanek, V. (1973) Dizajn za stvarni svijet. Nakladni zavod Marko Marulić. Split.

vd Zwaag, A. (2014) Looks Good Feels Good is Good. Lecturis. Netherlands.

Coleman, R. Keates, S., Lebbon, C. (2003) Inclusive Design: Design for the Whole Population Springer Science & Business Media. Germany.

Darabuš S., Raić, L., dr. Otto Rohr, O., Starzyk, A., Stopar, B. (1975) Uvod u lovstvo: gradivo za polaganje lovačkih ispita u SR Hrvatskoj. Lovački savez Hrvatske. Zagreb.

Majer, M. Dnevnik rada lovnog pripravnika – iz osobne arhive

Mrežni izvori:

<https://www.xn--rjenik-k2a.com/rucek> [02.12.2021.]

<https://hrvatska-kostajnica.hr/akti-i-objave/dokumenti/> [08.12.2021.]

<https://www.aqsolutions.org/charcoal-biochar-water-treatment/> [16.12.2021.]

7 SAŽETAK

Lana Banek, Andrea Bielen, Sara Bonačić, Martina Brkić, Bruna Čičin-Šain, Ena Čuček, Lucija Kosina, Ana Koruga, Kristina Majer, Josipa Matić, Tena Pezdevšek, Petra Piknjač, Mauro Polondak, Lucija Tandara, Katarina Trpčić, Iva Žmirak

Održivi dizajn za ruralni razvoj – primjena dizajna kao alata obnove i razvoja lokalne zajednice

Projekt se temelji na integraciji teorijskih znanja i praktičnih vještina usvojenih kolizijom kolegija Inkluzivni dizajn, Socijalni dizajn i Upravljanje dizajnom. S ciljem revitaliziranja ruralnih područja kontinentalne Hrvatske, ostvarena je suradnja studenata Vizualnih komunikacija i Industrijskog dizajna. Nastaju tri projekta koja se bave individualnim i specifičnim problemima te ukazuju na potrebu za intervencijom i implementacijom dizajna kao snažnog alata. Kroz detaljno istraženu kompleksnost zatečenih problema i svih uključenih sudionika, uočeni su potencijali te su osmišljena različita sustavna rješenja u okviru krovne teme održivog razvoja i cirkularne ekonomije. Dizajn postaje sredstvo za afirmaciju društveno, gospodarskog i ekološki održivog ruralnog razvoja, u smislu poboljšanja kvalitete života, ali i poticanja i poboljšanja lokalnog poduzetništva. Tijekom dizajn procesa, u obzir su uzeti postojeći resursi te lokalne prakse kako bi se projekti održali i bez daljnje intervencije dizajnera. Važan segment u svakom od spomenutih projekata je i edukacija krajnjih korisnika kako bi iskoristili puni potencijal rješenja i prilagodili ih svojim potrebama.

Ključne riječi: održivi razvoj, ruralni razvoj, cirkularna ekonomija, tradicija, dizajn

8 SUMMARY

Lana Banek, Andrea Bielen, Sara Bonačić, Martina Brkić, Bruna Čičin-Šain, Ena Čuček, Lucija Kosina, Ana Koruga, Kristina Majer, Josipa Matić, Tena Pezdevšek, Petra Piknjač, Mauro Polondak, Lucija Tandara, Katarina Trpčić, Iva Žmirak

Sustainable design for rural development – design as tool for renewal and development of local community

Projects is based on integration of theoretical knowledge and practical skills adopted through combined practices acquired by collision of courses Inclusive design, Social design and Design Management. With a goal of revitalising of the rural area of continental Croatia, the cooperation of students of Visual Communications and Industrial Design was accomplished. Three projects are developed and addressing individual and specific issues and point to the need for intervention and implementation of design as a powerful tool. Through detailed research of the complexity of the problems encountered and all the participants involved, the potentials were identified and various systematic solutions were designed within the crown theme of sustainable development and the circular economy. Design is becoming a means of affirming socially, economically and ecologically sustainable rural development, in terms of improving the quality of life, but also encouraging and improving local entrepreneurship. During the design process, existing resources and local practices were taken into account to keep the projects functioning without further designer intervention. An important segment in each of the mentioned projects is the education of end users in order to use the full potential of the solution and adapt it to their needs.

Keywords: sustainable development, rural development, circular economy, tradition, design